

Združitevna konvencija S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Impozantni sprejem delegatov z deško godbo z Barbertona, ki je igrala revolucionarne koračnice. Prva seja konvencije. Imenovanje poverljivih odborov. Na konvenciji je 129 delegatov, delegatinj in gl. odbornikov. Konvencija se je preselila v drugo dvorano. Otvoritveni govori.

Černo je bilo vreme, ko se je v nedeljo zjutraj pripeljala deška godba iz Barbertona na točnem avtomobilu v Cleveland. Dečki so se na ulici vstopili že v vrsto in so prikoralili sviraje veselo koračnico na obširni prostor pred Slovenskim narodnim domom na St. Clair Ave., kjer je bilo zbranih lepo število delegatov, ki so do nedelje zjutraj dospeli v Cleveland.

Deška godba je zaigrala par koračnic in nazadnje je zadonela maršaljska, stara pesem revolucije, ki je izvalila burno odobravanje od strani delegatov in drugega občinstva.

Oficijelni sprejem je bil končan, ki je pa napravil mogočen vtis na navzoče, kar je bil preprost in brez dolgočasnih pozdravljajnih govorov.

Popoldne so se delegatje razšli po mestu, drugi so odhiteli v bližnje naselbine Collinwood, Nottingham in drugam.

Popoldne obiskih so prišli zadnji delegatje. Zvečer so se delegatje sešli v raznih sobah Slovenskega narodnega doma in kmalu so bile na vrsti debate, ki pa niso imele stike z združenjem sovjetskih narodnih podpornih delavcev in zvečer, ampak jedro teh razprav so bila razna gospodarska in politična vprašanja.

Prva seja združitevne konvencije S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Okoli poldevetih so se uvrstili delegatje pred Slovenskim narodnim domom z godbo na čelu, da odmarirajo proti konvenciji dvorani. Godba je zaigrala in razvila se je precej dolga povorka. Toda po sedem minutni hoji so že prve vrste stale pred konvencijo dvorano.

V dvorani je godba zaigrala koračnico "Jugoslavanska republika" in maršaljsko. Delegatje so pesmi poslušali stoje.

Stopil je na oder Vincent Cainkar, predsednik Slovenske narodne podporne jednote. Zahvalil se je bratu Bombaču, vodju deške godbe in barbertonski naselbini za sprejem, ki so ga priredili z deško godbo delegatiji obeh podpornih organizacij, ki se je sešla na združitevni konvenciji. Povdarjal je, da ne more najti primernih besed, da izreče svojo zahvalo.

Ponosni smo lahko na našo mladino, je rekel Cainkar, ker je dokaz doprinešen, da naš narod ne spi in da je sposoben za kulturo kot vsak drugi narod, ki je večji in katerega zgodovina se je pričela pisati oficiozno veliko stoletij pred zgodovino našega naroda.

V tej deški godbi pa vidimo tudi plod naše agitacije, kajti ta uspeh nas uči, da smo delali za napredek, civilizacijo in kulturo.

Upajoč, da ta mladina postane bojevnik za napredek, svobodo, enakopravnost in bratstvo, ki bo nadaljevala z delom svojih očetov, zaključil Cainkar med splošnim odobravanjem in ploskanjem svoj zahvalni govor.

Po kratkem predsedku in ko se je odpravljalo povelje po dvorani pokliče brat Cainkar združitevno konvencijo SNPJ in SDPZ k redu.

Prišel je trenutek, ko se dve napredni slovenski podporni organizaciji združita v eno telo, da se izvrši zaključno delo več let, je povdarjal Cainkar. Ali predno gremo naprej, se spominjamo tudi onih, ki so delali z nami vred za napredek slovske družbe in tudi za združitev, ki se zdaj izvršuje in postaja mero in kri. To so

naši bratje in sestre, katere je ugrabila smrt, da jim ni bilo mogoče doživeti trenutka, da vidijo uresničenje ideje, za katero so sami delali in se žrtvovali. Pozivljem vas, cenjeni delegatje in delegatice, da vstane v znak sočustva s svojih sedežev.

Zbornica se je odzvala pozivu predsednika, ki je nadaljeval, da ne smemo pozabiti, da stojimo pred rešitvijo ene svojih najvažnejših nalog in da bo od rešitve te naloge odvisno, kakšna bo naša bodočnost. Od našega sedanjega dela je odvisno, ali pojdemo naprej, ali bomo nazadovali. Opominjal je zborovalec, da budo naleteli na kritiko, ustrahiti se kritike ne smemo, delati moramo naprej, kot so delali naši ustanovitelji in naša vest bo čista, ta če se to izvrši, naša nobena sila ne razdruži.

Za njim je nastopil John Prostor, predsednik Slovenske delavske podporne zveze, ki je nagovoril zborovanje:

Cenjeni delegatje in delegatice združenih organizacij!

Dolžnost me veče kot predsednika združene organizacije Slovenske delavske podporne zveze, da pozdravim vse navzoče.

Bratje in sestre! Damašnji, sestane se smatramo za najpomembnejši v zgodovini ameriških Slovencev. Čas, katerega smo toliko let pričakovali, je danes tukaj, prišli smo skupaj prav z velikim in napornim trudom in nobena sila naj sedaj nas ne razdere narazen!

Prepričani bodimo, da sedanja združevalna konvencija ugradi najboljše pot, da se v najbližji bodočnosti združijo vse ostale slovenske podporne organizacije pod okriljem najmočnejše in najbolj čislane podporne organizacije S. N. P. J. Živili!

Brat Somrak pozdravi konvencijo v imenu slovenskih društev v Clevelandu, kot predsednik Slovenskega narodnega doma in kot predsednik Slovenske svobodomiselnice podporne zveze. Apeli- ra na delegacijo da naj postavi vrata odprta za združitev in objavi, da bo delal z vsemi svojimi močmi tudi v bodočnosti za združitev vseh slovenskih podpornih organizacij.

Oglasil se za besedo brat Šetina in apelira na zbornico, da naj dela za napredek složno in vzajemno.

Brat Bratkovič predlaga, da se predsednik vsake podporne organizacije imenuje tri brate v poverljivi odbor, da pregleda poverljivosti izvoljenih delegatov. Brat Alesh predlaga, da se poverljivost odobri izvolila. Pri glasovanju je sprejet predlog brata Bratkoviča.

Brat Cainkar imenuje v poverljivi odbor brate: Vider, Grile in sestra Pavlin.

Brat Prostor imenuje v poverljivi odbor brate: Sitter, Pavlič in Jerala.

Brat Bratkovič kritizira, da ima dvorana slabo akustiko, da je preveč ropota in da je nemogoče razumeti govornikov. On sugestira, da se najame druga dvorana. Njemu se pridruži brat Lekša. Brat Blaško pa sugestira, da se vsi zborujejo v Slovenskem narodnem domu v Collinwoodu, kjer ne bo treba plačati dvorane.

Brat predsednik prekine sejo, dokler se ne vrne poverljivi odbor s svojim poročilom, kdo ima pravico do delegacije.

Po povratku poverljivega odbora v dvorano poroča prvi brat

MLEKO IZLIVAJO V KANALE, MIDTEM KO NA TISOČE OTROK STRADA.

Fort Dodge, Iowa. — (Feder. Press.) — Župan A. O. Scott je na temelju preiskave dokazal, da so trgovci z mlekom izlili več kot 100,000 galon mleka v kanale v Fort Dodge v zadnjih treh mesecih z namenom, da obdržijo cene mleku. Tako poroča "Mason City Globe-Gazette", ki je naklonjena kapitalističnim interesom.

MATI JONES JE POSETILA RUDARJE V W. VIRGINIJI.

Devdesetletna starica pravi, da smaga ne bo, dokler ne bodo vsi delavci držali skupaj.

"UNIKSI SELEMIČARJI VOZILJO SKREBE IN PUSKE."

Charleston, West Va. — (Art Shields, Feder. Press.) — Mati Jones (Mary Ryan), znana svilosa, devdesetletna prijateljica rudarjev po vsej Ameriki, je prišla v okraj Mingo, kjer bo pomagala rudarjem kolikor more. Dne 19. septembra bo pričela za rudarje pred senatnim preiskovalnim odsekom v Williamsonu.

Ko sem posetil pisarno rudarske organizacije v Charlestonu, sem tu našel slavno delavsko veteran-ko, ki je dobro pri sebi in odločno za boj kakor vedno, čeprav ima 92 let. Vprašala me je, kaj sem prinesel v Zapadni Virginiji. Pri- povedal sem ji o padanju bomb na rudarske naselbine z aeroplanov.

Mati Jones me je začudeno gledala. "Ali ne veste, kje ste?" me je vprašala. "Ali ne veste, da ste v West Virginiji, kjer ubijajo delavce od tistega časa odkar rudarji jemljejo premož iz zemlje?"

Njen glas je bil krepak in oster. Nadaljevala je, da smaga v West Virginiji ne bo toliko časa, dokler vse delavske strokovne uni- je ne nastopijo solidarno. "Nekaj strmelega se je zgodilo v West Vir- giniji zadnje dni," je rekla s tre- sočim glasom. "Uniksi selemičarji so vozili na svojih vlakih pri- vatne stroje in strojinje, katere so lastniki rudnikov uporabili proti rudarjem. Strašno je, da de- lavci na ta način delajo drug proti drugemu! Povedala sem stroje- vodju, ki me je pripeljal iz Wash- ingtona sem, da rudarji bi smagali v vsaki stavki, če ne bi on in dru- gi selemičarji vozili skebskega premožja, ker potem bi se morali vsi skebski rudniki v West Virgi- niji pretvoriti v unikske. In nato sem mu rekla, da tudi selemičarji bi izvožili vsak bož, ako bi imeli za seboj vse druge delavce in ko rudarji ne bi dajali premožja za skebske vlake."

Mati Jones ne verjame, da se peklenski sistem v rudarskih oko- liših Zapadne Virginije spremeni v dveh dneh. Niti senatna preiska- va ne bo pomagala, kljub temu pa je pripravljena stopiti pred sena- torje in jim povedati vse, kar ve o razmerah, v katerih žive rudarji.

AGENDA RAZOROŽITVENE KONFERENCE.

London, 14. sept. — Po informacijah iz Washingtona je ameriška vlada poslala agendo (spored) razorožitvene konference vsem državam, ki so bile povabljene na konferenco.

Agenda ima sledeča točka: ome- jitev mornarice in armad, odprta vrata in enake priložnosti za vse države na Kitajskem in v Sibiriji, integriteta teritorijev, interesni- ster in mandatov drugih držav ter vprašanje Mandčurije in kitajske vzhodne železnice.

VREME.

Chicago in okolica: V petek de- ževno in hladno. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 70, najnižja 67. Sonce izide ob 6:29, zalze ob 7:02.

IZRABLJANJE LAKOTE ZA BOJ PROTI SOVJETOM.

"Lakota in mi delamo skupaj za politični preobrat," je rekel član pomožnega odbora.

HAYWOOD REŠUJE VPRAŠA- NJE BREZPOSELNOSTI V RUSIJI.

London, 14. sept. — "Daily He- rald" je prejel detajlirano poročilo iz Moskve o protirevolucionar- nem gibanju nestrankarskega po- možnega odbora, katerega je so- vjetska vlada razpustila pred par tedni. Sovjeti imajo dovolj doka- zov, da so "nestrankarji" v odbo- ru zasnovali politično akcijo proti komunistični republiki z name- nom, da republiko strmoglavijo.

Izredna komisija za pobljanje protirevolucije, ki je doslej uspeš- no razkrinkala in prišla nebroj zarotnikov v Rusiji, je dobila v roke več pisem članov pomožnega odbora, ki so obtežile vsebine. Pri- kapjevu, tajniku N. Kiškina, čla- na pomožnega odbora, so našli ob- širne načrt za reorganiziranje Ru- sije pod vrhovnim vladarjem, fe- deralno duno, pokrajinskimi in občinskimi dumnami in z lokalnimi guvernorji.

Bulgakov, ki je tudi bil član po- možnega odbora, je pisal nekemu svojemu prijatelju v Parizu: "La- kota ob Volgi in mi delujemo skupno za politični preobrat v Ru- siji." Drugi član Salamatov je iz- delal načrt za serijo lokalnih izbruhov, ki so se imeli strniti v splošno protisovjetsko gibanje pod centralnim vodstvom.

Preiskava, katere vodi izredna komisija za pobljanje protirevolu- cije, se nadaljuje.

Moskva, Sovjetska Rusija, 10. sept. — John Graudenz, poročeval- lee United Pressa, je danes govoril z W. D. Haywoodom, bivšim voditeljem I. W. W. v Ameriki, kateri je že od mares t. l. v Rusiji. Haywood je odkril, da se zdaj peča z organiziranjem ameriških delavcev, ki prihajajo v Rusijo, in jim pomaga dobiti delo. Rekel je, da Rusija rešuje problem brezpo- selnosti v Združenih državah.

"Tukaj je načrt, s katerim se bavim odkar sem prišel v Mo- skvo," je dejal Haywood. "Moja ideja je, da v vseh tistih ruskih krajih, kjer so boljše razmere, organiziram ameriške imigrante v skupine. Vsaka skupina ima svojo industrijsko upravo, katere na- men je, izmenjati a sovjetsko vla- do produkte skupine za potrebno orodje in dnevne potrebščine, ka- terih ne morejo skupinari sami producirati. Ta svoj načrt sem že spravljal v prakso. Pred kratkim je prišlo iz Seattle 186 šumarjev (lumberjackov), katerim sem pre- skrbel delo v Kuzneku, vzhodno od uralskih gora. Tam so majhne naselbine rudarjev, ki žive v pri- jaznih hišah, katere so palače v primeri s stanovanji, v kakršnih bivajo rudarji v Angliji in Ame- riki.

Skupine prejmejo potrebne stro- je za začetek, Vsaka taka indus- trijska enota ustanovi svojo kolo- nijo. Šumarji iz Seattle odidejo prihodnji teden v svojo naselbino. Sovjetska vlada jim je dala tople oblake in potrebno orodje. Šuma- rji bodo opravljali pionirsko delo: sekali bodo les za gradbo hiš, ki se postavijo za druge ameriške delavce. — Ne bo vzelo dolgo, ko se naselbine povslej na ameri- ško stopnjo življenja. Njihova or- ganizacija bo vplivala na ruske delavce in vzbudila v njih ameri- ško podjetnost. Druge naselbine se ustanove ob Donu in v Turke- stanu.

Medtem ko je v Ameriki šest milijonov delavcev brez dela in na milijone v drugih deželah, je tukaj lepa prilika za delavce, da s po- stavijo idejalno državo, o kakršni so sanjali in se bojevali za njo vse svoje življenje. Z političnega sta- lišča bi moral reči ameriškim de- lavcem (Dalje na 3. strani).

VSEUČELIŠKI DIJAK SE JE PONUDIL NA PRODAJ ZA ENO LETO.

Chicago, Ill. — Vseučeliški di- jak Syd Carleton, 22 let star, je objavil v listih oglas, da je pri- pravljen dati svoje delo za leto dni vsakomur, ki mu da \$1250, da more dovrčiti svoje študije na illinoiskem vseučelišču. Kupeu se izroči v prihodnjem juniju, ko na- redi izpit. Fant je doslej služil svojo šolnino z delom v restavracijah in prodajalnicah, toda letos ne more dobiti nobenega dela.

MOGOČNE DENARNE SILE NA DELU ZA ARBUCKLA.

Filmaki magnetje bi radi zakrili brutalni sločin, katerega je ob- tožen igralec-milijonar.

ENA VAŠNA PRIČA JE IZGINILA.

San Francisco, Cal. — V torek zvečer je veleporota obtožila igralca v filmih Roscoe (Fatty) Arbuckla, da je zakrivil smrt igralke Virginije Rappe. Istočasno pa je okrožni pravdnik Brady ob- tožil mogočne denarne sile, da delujejo z vsemi silami, da operejo Arbuckla. Te "mogočne denarne sile" so nedvomno magnetje fil- mov, ki so ušli milijone dolarjev v Arbucklove filme in ki so v strahu, da izgube te milijone, ako se njihovi zvezi Arbucklu dokaže zločin umora.

Pravdnik Brady je dejal, da je miss Blake, važna priča za državo, ki je bila navzoča pri Arbucklovi privlačni zabavi, na kateri je igra- lica Rappe dobila težke nožne poškodbe v Arbucklovi sobi — nekam izginila. Brady pravi, da je miss Blake izginila na pritlik "tajnih vplivnih sil". Druga pri- ča miss Prevost, ki se je tudi ude- ležila igralčeve "divje partije" v hotelu St. Francis na Delavski praznik, je pa v torek spremenila svoje pričanje. Prej je pričala, da je stila, da je Rappeva direktno obdolžila Arbuckla, pozneje je pa rekla, da ni slišala tega. Na vpra- šanje, kakaj je spremenila svojo izpoved, je Prevost rekla, da ne bi rada prišla v "slabo luč pri- njenih sorodnikov."

Kljub vmešavanju vplivnih taj- nih sil je bilo v torek dovolj pri- pred veleporoto, ki so govorile zelo obteževalno za igralca-milijon- arja. Miss Pyvron, ki je bila na- vzvoča pri udeležnosti zabavi, je pri- čala, da je miss Rappe, ko so jo našli v Arbucklovi postelji, iz- rekla sledeče besede, ko so jo zdramili iz nezvesti: "Umiram, umiram. On me je umoril." Ar- buckle je nato zarežal nanjo: "Ti noriš! Molči, če ne, te vržem skozi okno!"

Istočasno, ko se je vršilo zasli- šanje pred veleporoto, je Fatty Arbuckle sedel sedem ur v pisarni koronerja in poslušal izjave pri- č. Pričevanje pred mirističnim ogledni- kom je bilo konfuzno. Nekaj pri- je povedalo stvari, ki slabo govore za Arbuckla, dočim so nekatere druge priče pričale ugodno zanj. Izpovedale so namreč, da je bila miss Rappe zelo pijana in da je šla prostovoljno z Arbucklom v nje- govo sobo. — Igralec ni nič govo- ril. Rekel je, da so mu njegovi od- vetniki prepovedali govoriti. Ko so ga prohibiški uradniki vprašali, kje je dobil alkoholčno pijačo, je dejal, da ni bilo nobene pijače. Na vprašanje, odkod sta prišli v nje- govo stanovanje v hotelu dve gozni steklenici, v katerima je bilo žganje, je odgovoril, da ne ve.

Zelj je prišla na dan, da je Fatty Arbuckle izvršil enako na- silje na nekem dekletu v New Yorku pred več leti z edino izje- mo, da dekle ni umrlo. Filmska družba Lasky, pri kateri je bil Fatty uposlen, je potrošila 20,000 dolarjev, da so časopisi molčali o stvari in da škandal ni prišel v javnost.

SE NEKAJ LUČI NA STRA- SNE RAZMERE V W. VA.

Bivši vojak, ki je bil 18 mesecev na Francoskem, umorjen, ker ni hotel streljati na rudarje.

VELIKE IZGUBE V ARMADI RUDNIŠKIH BARONOV.

Charleston, West Va. — (Art Shields, Feder. Press.) — Tišina visi danes nad gorami v severno- vzhodnem delu okraja Logan, kjer so se pred desetimi dnevi odme- vali strelji iz pušk in streljane. Zvezne vojaške čete so v bojnem okolju.

Izkalei se vedno iščejo pogoda- ne moške in dokler ne podajo svo- jega poročila, se ne bo vedelo ko- liko izgub imajo rudarji. Kolikor je do danes definitivno znano, ima- jo rudarji osem mrtvih in med temi sta dva prostovoljca, eden iz Kentuckyja in drugi iz Virginije. Vseh izgub med rudarji ne bo šel dvajset mrtvih. Polovico žrtv so pokosile kroglice iz streljane.

Don Chafinove izgube so veliko večje kakor se je sprva domneva- lo. Po prvotnem domnevanju je imela armada lastnikov rudnikov 40 mrtvih, ali sedaj se vidi, da je to število prenižalo. Valle Chafino- vim banikarskim poročilom, ki ta- je izgube, se domnava iz raznih virov, da so Chafinove izgube na- ravnost presenetljive. Zeleničarji in begunci pripovedujejo o kupih mrtličev. Neki selemičar pravi, da je sam našel 80 mrtvih na enem mestu.

Zamorci Joe Lee je pa videl in slišal še več. Njegova izpoved je bila presenetljiva in očiti zapoved- ne izjave guvernerja Morgana. Njegova izjava se največ tiče nje- govih doživljanj v ječi, vendar pa omenja, da je pomagal izka- ladi mrtlice iz tovornih avtomobi- lov, ki so prihajali na fronte. En- krat je izločil 75 mrtličev in drugič je našel 300 trupel, ki so ležale v glavnem oddelku klavnice v Loga- nu, katero so spremlili v začasno tritavalec.

Lee je bil poklecan na "nabor" z dvema drugima brezposelnima delavcema, ki sta se slučajno mu- dila v Loganu. Val trije so od- rekli "vojaško službo" v Don Chafinovi armadi. Zapri so jih v ječo. Joe Lee ima ves razbiti obraz od udarcev, ki jih dobil v ječi. Končno je prišel, da sprejme slu-žbo v Don Chafinovi armadi, toda ne kot bojevnik, ker nima nobene izkušnje za vojaka. Tedaj so mu dali delo izkladanja mrtličev. Nje- gova dva tovariša — eden teh je bil uniksji zidar — sta pa bila bru- talno umorjena v zaporu, ker ni- sta hotela sprejeti nobenega dela v kompanijski armadi.

Izpoved zamorca Leeja sta po- trdila dva druga fanta po imenu Floyd Dean Gregg in Wausona, O. in Olomar Stanfield iz Atlante, Ga. Oba sta bila v Loganu in 24. avgusta sta bila aretirana in vrže- na v ječo, v kateri se je nahajalo okrog dvesto mož, ki se niso hoteli bojeviti proti rudarjem. Nekega dne sta slišala močno vpitje v bli- žini njune celice. Vpil je ječar in bruhal iz sebe ostudne psovke, medtem ko je jetnik odgovarjal: "Nočem pa nočem." Nato je je- tnik zletel na koridor in nekaj hipov pozneje sta zunaj ječe po- čila dva strela. Gregg in Stanfield ne vesta, dali sta bila ubita dva moža ali samo eden toda počila sta dva strela.

Peti dan zopora je bil Gregg od- voden v pisarno kerifa Don Cha- fina. Šerif je rekel jetniku, da je slišal, da je on (Gregg) služil v armadi in zato mora iti na fronto proti rudarjem. Gregg je pa odgo- voril: "Da, bil sem omenjalst me- secev na Francoskem, ampak proti delavcem se ne bom nikdar boje- val." Don Chafin je nato dvignil revolver z mize in dejal Greggu, da ga ustrelj na mesto, ako se ne pokori povelju. Gregg je zopet od- govoril: "Dobro, ustrelite me, bo (Dalje na 3. strani).

PROSVETA

DOPISI.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.50 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov se vna, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-21) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam, je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ODPOR INDIJCEV SE POJAČUJE.

Nedavno so časniki priobčili majhno vest, ki je prišla iz Indije prek Rusije, a je dalekosežnega pomena, ako je resnična. Poročano je bilo, da je M. K. Ghandhi vpriporil bojkotno gibanje v velikem obsegu proti britskim produktom. Po tej vesti in drugih so v Bombaju, v največjem indijskem trgovskem mestu, že večkrat sežgali večje množine britskega blaga kar na javnem prostoru.

Samoposebi se razume, če se je res godilo sežiganje britskega blaga v takem obsegu, da Angleži ne bodo držali križem svojih rok. Tako sežiganje blaga govori, da je britska trgovina v nevarnosti. In če Anglija izgubi trgovino v Indiji, tedaj zadobi britski imperijalizem najhujši udarec.

Težko je dognati, kaj se godi v Indiji, ker britske oblasti cenzurirajo poročila o takih dogodkih. Presemetljivega pa ni nič, če sežigajo britsko blago v Indiji, ako se spomnimo na zaključke zadnjega indijskega narodnega kongresa. Na tem kongresu je bil izdelan političen, socialen in gospodarski program. Začrtana je bila tudi pot pasivne rezistence. Po zaključkih tega kongresa ne sme noben Indijec pošiljati svojih otrok v britske šole, ampak otroci se morajo vzgajati v narodnih vzgojevališčih. Dijaki, ki so dopolnili šestnajsto leto, imajo zapustiti šole, da lažje delajo za osvoboditev Indijcev. Advokati imajo prenehati s svojo prakso in bojkotirati britska sodišča. Ta sodišča nadomestijo indijska razsodišča, ki sodijo o vseh spornih zadevah. Častni uradi, ki jih deli britska vlada, se morajo odkloniti.

Prepovedano je kandidirati v postavodajne zbornice in se poslužiti volilne pravice. Tujezemski trgovina se bojkotira, posebno britsko blago in se podpira domača trgovina. Davki naj se ne plačajo, ko se to indijskemu ljudstvu naznani. To naznanilo je bilo mogoče zdaj izdati.

Ghandhi je poznan kot neustrašen vodja, ki se ne ozira na posledice boja, ampak ima pred očmi le zmago. Britska cenzura lahko prikriva nekaj časa, kaj se godi v Indiji. Trajno pa ne more prikriti tako velikega boja. In kadar pridejo poročila o tem boju v javnost, se mogoče izve, da Velika Britanija ni več tista sila, ki lahko ukazuje Indijcem po svoji volji, kot se je to zgodilo v preteklih desetletjih.

KAKO SE DOGAJAJO KATASTROFE NA MORJU.

Potop parnika "Alaska", ki se je pogreznil na zapadni ameriški obali, pokazuje, kako so dogajajo nesreče na morju, pri katerih po več oseb izgubi življenje. Iz obširnih brzojav, ki so poročale o nezgodah, je jasno tole: Na ladiji so bili stavitokazi. Čolne so spuščali počasi v morje. Dva čolna sta z rivec naprej padla v morje in stresla potnike v ocean. Drugi čolni so bili tako malomarno spuščani v morje, da so se nahajali v nevarnem kotu in so jih morski valovi treskali z veliko silo ob stene parnika.

Iz navedenih faktov sledi, da so bili na ladiji neizkušeni mornarji, kar je povečalo katastrofo.

Ko se je dogodila ta nesreča, so mornarji, ki služijo na pacifičnih ladijah, stavkali. Družba je hotela za vsako ceno pomnožiti svoj profit in je najela neizkušene ljudi kot mornarje za potniško ladijo. Stavkokazi niso bili še nikdar izučeni mornarji, to bi morali vedeti lastniki ladije, pa tudi oblasti, ki so dovolile, da je parnik, na katerem so bili potniki, odrinil s takim moštvom na morje.

Po brzojavnih poročilih je pri tej katastrofi izgubilo življenje okoli štirideset oseb. Ali bo kdo kaznovan zdaj, ko je jasno dognano, da so bila človeška življenja uničena, ker so bili stavkokazi — nezmožni mornarji najeti kot moštvo parnika? Lastnikom se ne bo skrivil niti las na glavi, nihče izmed njih ne pride pred sodišče na obtožbo umora!

Take katastrofe na morju se bodo ponavljale, dokler imamo sedanji gospodarski sistem. Kajti plesati okoli malika — profita in obenem čuvati ljudi pred nezgodami je nemogoča reč. Spremeniti se mora gospodarski sistem in pasti mora malik — profit, pa bodo ljudje varno potovali z ladjami križem sveta.

Trommald, Minn. — Iz zapuščene naše doline se le malokoli oglasi, zato sem se namenil jaz opisati tukašnje razmere. Dela imamo, da smo zaposleni vsak dan, samo plačo nam strižejo vsak mesec, da nazadnje že ne bomo več vedeli zakaj delamo, ako bo šlo tako naprej.

Gospa Storklja ima še nekaj obstanke tu in 8. septembra se je oglašila pri dobro znanem rojaku Franku Krušču, pustivši jim krepkega sinčka. Čestitam vsem skupaj za srečo in zdravje. Pozdrave vsem naprednim rojakom, Prosveti pa obilo naročnikov. — J. L.

Scotfield, Utah. — Precej veliko število Jugoslovancev je v naši pokrajini, a le redko se kuteri oglašajo. Razmere so slabe, kajti rudokopi obratujejo le po tri dni v tednu. Oni, ki delajo pri vodovodu, dobivajo plačo po \$3.50 na dan, a živila so draga kakor so bila 1918, ali 1919. Poletje nas je zapustilo in gora, ki so prišle rjaveti naznanjajo, da bomo dobili sneg, ki se nas bo držal kakih sedem ali osem mesecev.

Opozorjam vse državljane krljevine dolgega imena, da molijo za dušo našega osvoboditelja kralja Petra. Tako sem bral v št. 14 nekake srbskega lista, ki z velikim napisom javlja smrt kralja Petra, osvoboditelja. Ta list pravi, da kar je njegov oče prišel delati, to je sin Peter dokončal. Razumemo to svobodo, ki jo ljudstvo po dokončanju Petra uživa, da se zapirajo ljudje, ki jim ni ljubo sedanja svoboda, ali pa jih zapirajo sploh brez vzroka.

Umljivo je tako osvobodjevanje. Kralj Peter je bil pred kraljevanjem revež, torej se je osvobodil gnotno. Tako je osvobodil tudi Aleksander in val, ki za njim pridejo, pa naj jim je ime A, ali pa J. Za razpajanje pa ni težko dobiti naslednikov.

Vprašal bi gospode, ki pojejo Petru slavospeve, kaj je napravil Peter dobrega za bedno ljudstvo in kaj bo storil Aleksander. Čita se po listih, kaj se počenja že sedaj pod njegovo vlado. Turčin je bil velik barbar in vrtil je grozodejstva v srednjem veku, danes se gode še hujša grozodejstva pod vlado osvoboditeljev kakor so se godila takrat. Tako vaaj poročajo listi.

Rešeni smo od avstrijskega jarma, toda podvrženi smo drugam, še bolj občutljivemu. Prišel bo tudi čas za bedno ljudstvo, ki se bo zadržalo in pomotlo z veliko metlo vse nepotrebnosti. — Paul B. Kamač.

Socializem in narodnost.

"Vem, da imajo socialisti krasna načela, če bi le ne bili tako mednarodni, narodno misel preveč omejujuče!"

Tako mi je rekel že marsikdo. Besede so dokaz, da bi bil en socialist, če bi ne bilo — narodnostnega vprašanja, dokaz so pa tudi, da pozna socialistična načela samo površno. Če bi jih poznal vsaj malo manj površno in o njih tudi razmišljal, bi kmalu prišel do zaključka, da more biti pravemu socialistu narodnostno vprašanje samo odločnega pomena. Prvo je socialistična ideja, ta vsebuje tudi najpravičnejše rešitve narodnostnega vprašanja.

Da pa razumemo, moramo poznati predvsem pojem narodnosti in pojem socializma.

Narodnost: Če vem, da je jezik, ki me ga naučila mati, slovenski, če govorim ta jezik ob vsaki priliki, ko je tudi drugim razumljiv, če se čutim v tem jeziku "domečega" (da se odigrava moje duševno življenje v tem jeziku), če skrbim zato, da se tudi moji potomci vzgoje v isti ljubavi do slovenskega jezika, potem lahko rečem, da sem slovenske narodnosti. In takini narodnjaki smo socialisti tudi. Seveda če zahtevam, da naj narodnjaki ljubijo svoj jezik, svoj rod, zraven pa sovražijo drugega, sem pojem narodnosti, ki naj bo pojem ljubezni, potvoril v pojem sovražstva. (Prim.: otrok ljubi svoje starše,

ali mora zaradi tega druge ljudi sovražiti?)

Socializem: Prvi in največji socialist Kristus je rekel, ko so ga vprašali, kako naj živimo: "Ljubi svojega Boga iz vsega svojega srca, to je prva zapoved; druga pa je tej enaka: ljubi svojega bližnjega kot samega sebe." — Druga je prvi enaka! Prvo moraš izpolnjevati, drugo tudi! Kako? Če izpolnjuješ drugo, izpolnjuješ tudi prvo. — Ti zapovedi tvorite bistvo Kristovega nauka. Kristus je s tem izjavil, da nam mora biti bližnji to, kar smo si sami; po naše: moramo si biti bratje, ker smo enega očeta — Boga. Kristus je izvajal svoj nauk torej: Ker imamo vsi enega očeta — Boga, si moramo biti bratje. Vedel je gotovo, če bi se njegov nauk od vseh dosledno izvajal, bi bil že tu — raj. Pa obupal je najbrž na tem, da bi bil tedanji svet zato sposoben, (vraj rekel je: "Moje kraljestvo ni od tega sveta.") Zato je hotel dati narodu njegovi razvojni stopnji primerno oporo: primitivnejša dela, če se mu pokaže posebnost, vidno plačilo. Tako je pokazal na plačilo pri Očetu — po smrti. Zgodovina kaže, da je bila taka opora takrat tudi zelo potrebna. Prvi kristjani so dosledno izvajali drugo Kristovo zapoved, ne morebiti zato, da bi se vsem dobro godilo, ampak samo zaradi Očeta, za plačilo po smrti. Ne bom tu razlagal kako se je nauk polagoma potvarjal v vero, kako se je oddaljil od svojega učitelja. Istina je: socializem je Kristov nauk zopet oživil, napisal ga je na svoj prapor, in ker je med tem svet storil lep korak v svojem razvoju, je mogel tudi že opustiti oporo za primitivnejše plačilo po smrti. Tako dobimo nauk čistega socializma, ki se glasi: Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe, potem bomo imeli raj že tu na zemlji.

Ta nauk je temelj modernega socializma, in vse socialistične "dogme", vse institucije, vsi resni socialistični naporji se opirajo nanj ter skušajo urediti življenje po njem.

Poglejmo sedaj ta socializem z ozirom na narodnost. Če ljubim svojega bližnjega, moram ljubiti vsakega. Prvo je: ne ljubim ga zato, ker govori mogoče isti jezik s menoj, ampak ljubim ga zato, ker je človek kot sem jaz, ker je moj bližnji. Seveda ne izključuje ta ljubav, da dajem pri enakih pogojih prednost tistemu, ki govori moj jezik. Nikakor pa ne smem svojega bližnjega sovražiti zato, ker ne govori istega jezika, ker je prištel drugega naroda. Socializem danes še ni uveljavljen, je šele v razvitku. Danes je v večini držav na krmilo še sistem, ki mu je načelo: glej, da dobro živiš, kako žive drugi, to je njihova zadeva. Izrabljajo in zlorabljajo pri tem največje materialno silo: denar, kapital, ta jim omogoči, da je devet desetih sužnjem, ki delajo, trpijo in umirajo ter ena desetina pijavk, ki ne delajo, ne trpijo, ampak uživajo in gospodarijo. Krčevito branijo svoj položaj. Proti njim je naperjen boj socializma, ker samo ti so edine ovire raja na tem svetu. Če bi delali tudi ti in uvažali nekoliko manj, ne bi bilo treba delati toliko drugim, a vpluj temu bi se produciralo toliko, da bi imeli vsi zadosti.

Prenečeno na države: Ena država izrablja drugo državo, če bi bil socializem res izveden v obeh državah, je izrabljanje druge (slabotnejše) nemogoče, ker socializem priznava vsakemu pravico do človeka dostojnega obstanka, ter bo močna socialistična naravnost podpirala slabotno socialistično državo a ne izrablja.

Očitajo nam, da nismo narodni, ne povedo pa, da nam očitajo, da nismo agresivni narodnjaki. Kaj pa je to agresivni narodnjak? Pač narodnjak, ki se ne zadovoljuje s številom svojih rojakov, ampak ki hoče vsiliti svoj jezik tudi drugim ter tako povečati število svojega rodu. Čemu to? Izgovorov je lahko več, a drži samo eden: da bo rod bolj močan! Zakaj močan? — Da bo lažje izrabljal drugega! Evo, to je namen agresivnega narodnjakstva! In če se socialist zanj ne more ogreti, je razumljivo; nasprotno, pobija ga, ker je največji pomočnik sovražniku socializmu-kapitalizmu, in naj se pojavlja pri lastni narodnosti ali pa pri tuji.

napaki moške in zbudili so narodni čut. Narodna zavest je združila Nemce ter jih osvobodila. To narodnjaštvo je imelo gotovo lep cilj, ki ga je tudi popolnoma doseglo. Žalibog pa je narodna ideja, ki je pokazala toliko moči, postala kaj kmalu nevarna. Kapitalizem je kaj hitro videl, da mu bo najboljša pomočnica pri osvajanju novih ozemelj, pri podjarmljenju novih sužnjem; vzjel jo je v zakup. Napojil je narode z narodnjaštvom in to ne s takim, ki brani samo lastni rod, ampak s tistim, ki hoče tudi osvajati, ki napada, ki je agresiven. Tako vidimo v vseh državah, kako so se kapitalistične stranke, to so stranke svobodne trgovine, svobodne industrije (veleobrati) polastile narodne ideje, jo sprejele kot glavno točko v svoj program ter z njo napajale nerazodno maso. Res, imenitno sredstvo omamiti narod, da ne more videti resnice. In posrečilo se jim je popolnoma. Posrečilo se je to Angležem, ki so živeli na Nemce, posrečilo se je to Nemcem, ki so živeli na Angleže in Francoze, posrečilo se je Francozom, ki so živeli na Nemce itd. Tako so ustvarili peklenko praščje zadnje ga desetletja, tako so dali osnovo peklenkemu boju: svetovni vojni; vsak vojak, vsak državljani kot posameznik je bil v areu pripravljen na brezmišelnosti, o krivičnosti vojne in vendar se je tepel z navdušenjem za — domovino (v latini za interese kapitalizma). Res, dobro se je obneela taka narodna vraga. Pa predolgo je trajala vojna. Trpljenje je postajalo prebudo, rane prekele, boj predolga; in narodi so začeli premišljevat. Čemu moramo toliko trpeti, ali nismo noreci, da si sekamo drug drugemu rane? Kdo ima od tega korist? Narod? Prvi, ki je odgovoril na to vprašanje je bil ruski narod; in položil je orožje. Danes lahko odgovorj vsak, ki ima oči, samo pogleda naj okrog sebe. Ali ima korist mogoče delavec, ki strada? ali uradnik, ki zmrzuje in se zavija v oguljeno obleko? Ali mali kmet, ki živi, ne kakor je živel pred vojno, ampak kakor je živel pred 100 leti? Vedeti moramo, da so take razmere v vseh državah, ki so se dejansko udeležile vojne, tudi pri zmagovalcih. V kolikor pa ti še ne izvidijo resnice (n. pr. v Franciji, Angliji, Ameriki) je kriva samo narodna misel, ki se je povečala po zmagi naravnost v pijanost. Tako ljudstvo ni moglo videti pravega vzroka težko pri pogajanjih v Parizu, ni moglo razumeti igre državnikov, ki se niso bili za pravico, ampak edino za interese svojega kapitala. Tako se mogoče tudi čuti (če jim narodna pijanost sploh pusti toliko razmišljanja) zakaj ne obveljajo one lepe Wilsonove točke, zakaj se zopet polagajo kali novim vojniam. Seveda kapitalizem se jih ne boji, saj mu prinašajo neposredno ogromne dobičke; šele v posledicah so lahko nevarne tudi kapitalizmu in sicer tem bolj, čim dalj trajajo (ljudstvo izprekleduje in bojne vrste okrog kapitalizma se — zgoščujejo).

Agresivno narodnjaštvo je samo slepa dekla kapitalizmu, njim stopa krivica, najhje smrt.

Socialistična ideja gotova in takšna, da bi naj veljala samo Slovence, ali samo Nemcem, ali samo Italijanom itd. Ne, njena načela morajo biti ista pri Slovencih, ista pri Nemcih, ista pri Italijanih, ista sploh pri vseh narodih. Zato ne moremo govoriti o slovenski, nemški itd. socialistični ideji, ne, ona sama je — mednarodna. In kratkovidnež, ki ne razume to mednarodnosti, ki sodi vse po svojem slepem narodnem šovinizmu, se križa ob tej mednarodnosti, ki si je ne more drugače razlagati kot z — narodnim izdajstvom. In vendar je ravno socialistična mednarodnost najbolj daleč od narodnega izdajstva.

Poglejmo razmerje med Italijo in Jugoslavijo. V Italiji je na krmilu še vedno kapitalizem, in nacionalistične stranke tirajo te vedno državo v imperijalizem. Zavedajo se dobro, da riskirajo s tem mir, pa kaj je to kapitalistom, ki itak ne grejo v strele jarko, temveč le fanjejo. Zavarovati se hočejo pred presenečenjem, zahtevajo strateške meje itd. In Jugoslavija! Za sedaj se mora vdati, pa če bi trajalo to razmerje delj časa, je popolnoma izključeno, da ne pride med obema do vojne. In začela bi se borba od kraja z vsimi blaznimi krutostmi. Konec!

Na eni strani gorje, na drugi zvitosti vojaški dolavitelji, ki bi se zopet polnili žepa. Prepričani smo, da bi prišlo do tega, če bi ne bilo ravno — socialistične ideje. Vam kako se je zganila v Italiji zadnjih volitev. Posledica: odpor proti blazni zunanji politiki postaja močnejši in vplivnejši. Ča li so je glasovi: "Ne maramo Reke!" in tudi oficijelna Italija je postala nekam bolj popustljiva. Da, če bi bilo vsaj še 100 socialističnih poslancev več v rimskem parlamentu, prepričani smo, da bi se s Italijo pomenil v par urah in zadovoljena bi bila oba dela. Na bena stranka ne bi iskala strastičnih mej, ker bi jih enostavno — potrebovala. Razmerje med obema bi bilo jasno, brez zahrlosti, brez militarizma; (seveda bi bi bila tudi pri nas večina socialistična). Ali ne bi bili to najlepši pogoji za življenje dostojno človeka? Katera pot pelje do narodov sreče? Pot kapitalizma (agresivno narodnjaštvo) ali pot mednarodnega socializma?

Pomislite in — sodite! Razume li bodele tudi, zakaj ne odobramo, da se malaga nemškemu narodu preveč bremen ter tako ograža njegovo existenco, zakaj smo za pomoč Dunaju, ki umira lakote, zakaj smo proti narodnemu socializmu, ki se skuša tudi pri nas uveljaviti, ki pa ni drugo, kot trik kapitalističnih strank, ki skušajo zajeti vedno silnejši razvoj socialistične ideje, a socialno porovitvijo svojega narodnega korumpizma.

Kako je mednarodno kapitalizem, še več, kako postane on zand lastnega interesa narodni indijalec, tega sveda nečjejo videti. Pa tudi do tega še pride in menda prav kmalu. Takrat se bodo naše vrste ojašile, takrat bo spoznal vsa proletarijat, kje je njegova rešitev, kje je sreča narodova.

Kratkočasnice.

— Grozno fuganje. Z zimo je prišel sneg, led in mraz, in ubogi postopač je mnogo trpel pri tem in še posebno ker je bil večkrat lafen. Toda nekega dne ga je vendar doletela sreča, ker ga je zapazil orožnik in ga zaradi postopanja aretiral. Ko tako karkata proti ječi, je bil postopač zelo zadovoljen in vesel, saj bo enkrat zopet na gorkem in bo dobil tudi za jesti. V svojem navdušenju je naenkrat začel peli toda mož postavil mu je zapretili: "Tih, bodi, če ne ... te izpostim!"

— Stara tradicija. — Okrajni glavar: "Kako je to, gospod župan, da se v vaši občini vedno bolj množe pretepti?"

Župan: "To ste vi zakrivali, gospod glavar, ker ste se pred kratkim rekli, da se morajo ljudje na deželi držati svojih starih tradicij!"

Pri posredovalcu za tenitive.

Zaročenec: "Zbrali ste mi nevesto z veliko napako, namreč ona ima eno stekleno oko. Prosim, da jo nazaj vzamete!"

Posredovalec: "Kaj? Čelo nevesto naj nazaj vzamem? Na noben način ne storim tega. V zamem nazaj le stekleno oko, ako ste s tem zadovoljni!"

— Verjetno. Mož (ki je prišel zjutraj pijan domov svoji ženi): "Ne bodi huda ženka, ker prihajam šele sedaj domov. Pomislil kakšen zadržek je bil: Sinoči je angeloma umrla tašča kremarja pri 'hudi babi' in zato smo toliko časa tam sedeli in ga — tolažili!"

Ponarejalec denarja.

Sodnik: "To ste si pač morali sam pri sebi misliti, da bodo ljudje vaše bankovce takoj spoznali za ponarejene!"

Obtoženeec: "Gospod — sodnik naj mi blagovolijo oprostiti to napako, ker sem šele novinec pri tem delu. Prihodnjič bom bankovce bolje napravil!"

Filozof. — Krojač: "Zakaj mi ne plačate vašega dolga na obleki?"

Dijak: "Zato ker nimam časa!"

Krojač: "Kako to, da nimate časa?"

Dijak: "No ja, ker čas je — denari!"

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Unija vodovodnih monterjev (plumberjev) v Chicagu, ki šteje 1800 članov, je v ardu zvečer zaključila, da ne sprejme znižanja meze od \$1.25 na 95 centov na uro na temelju Landisove razsode. Člani so rekli, da rajši pomečejo orodje v jezero kakor da bi delali za omenjeno znižano mezo. Vodovodni monterji ostanejo v stavki kljub grožnji pogodbenikov, da uvedejo odprto delavnico proti vsem tistim unijam, ki se nečije pokoriti razsodbi sodnika Landisa. Tesarji so tudi zavrgli znižanje meze. Nekatere stavbinske unije so sklenile, da bodo delale toliko časa, dokler Landis ne ponovi zaslišanja.

Približno 10.000 delavcev je brez dela v večjih mestih Oklahome po izjavi delavskega komisarja za delo. V Tulsa je 4645 brezposelcev, v Oklahoma Cityju 3210, Maskogeeju 1740 in v Enidu 130.

Mosarski pomočniki v San Franciscu, ki so bili na štrajku, so zmagali na celi štiri. Lastniki sedmerih velenicane so kapitulirali in priznali pomočnikom zaprto delavnico in staro mezo.

1000 organiziranih tekstilnih delavcev v New Yorku je zastavilo, kar jim mislijo boje utrgeti mezo. Unija je sklenila, da bo članem v stavki dajala dnevna živila namesto podpore v denarju.

Organizacija avtomobilskih delavcev v Detroitu je zadnje nedeljo sprejela resolucijo, v kateri zahteva pomilostitev Debsa. Resolucija, ki je naslovljena na predsednika Hardinga, priporoča predsedniku, da se ne sme oziirati na Ameriško legijo in druge kapitalistične sile, ki delujejo proti osvoboditvi Debsa iz ječe.

Drobit

Bolgarska vlada je sklenila zakon, da mora vsaka oseba, ki se želi poročiti, biti preje zdravniške preiskave in predložiti pred poroko zdravniško spričevalo, če je za zakonsko življenje zdrava.

William E. Hechta, političar iz New Yorka, so v Washingtonu priznali za zveznega maršala za južni newyorški distrikt.

Pred Lizabono pri Kap Espichelu je naselil britaki poštni parnik "Almazora", ki je bil na poti v Brazilijo. Človeških žrtev ni bilo, le 1200 potnikov bo moralo čakati v Lizaboni.

Pri zasedanju komunističnega kongresa v Mehiki je bila izražena za socialiste in revolucionarje v Zapadni Virginiji popolna zaupnica in kongres je tudi sklenil, da bo rudarje v vsakem oziru podpiral.

V vseh večjih pristaniščih Mehike stoji promet in potniki morajo delati karantene, ker kakor se domneva, je v velikem obsegu izbruhnila rumena mrčles.

Škoda povzročena po požaru v okraju Jeffries znaka nad milijon dolarjev. Požar ni samo uničil gozda, temveč tudi več stanovaljskih poslopij.

Gus H. Dann je v bolnišnici v Stamfordu kot jetnik umrl valed krogel, ki jo je dobil od Richterja, ko je pomagal nekemu avtomobilu prijatelja uteči iz plesne sobe pred policisti. S svojo smrtjo je moral plačati osvoboditev prijatelja.

V ardu 14. septembra je preteklo 600 let odkar je umrl slavniti italijanski pesnik Dante. V Italiji so bile velike spominke prireditve.

Izredna komisija za pobijanje protirevolucije v Sovjetski Rusiji je dala zapreti 600 anarhistov v Moskvi, ki delajo nemire.

Iz Berlina poročajo, da se je na Poljskem pojavila monarhistična agitacija. Nekateri elementi delajo na odpravo republike in ustanovitve kraljevine.

Po uradnih poročilih iz Madrida so pojasnili španske čete vrgle rabelne More izpred Melille.

Revolucionarna agitacija na Španskem se nadaljuje.

V cerkvi sv. Petra v Rimu je bil 14. t. m. aretiran neki tujec, ki je dejal, da ga je papež povabil k sebi na kosilo. Veraki blaznež.

Šest ameriških vojakov ob Renu v Nemčiji je bilo ubitih pred par dnevi, ko je ekspresni vlak zadel v njihov voz.

Razne vesti.

NEWYORSKI STAVBINSKI DELAVCI IN LANDISOVA ODLOČITEV.

Sedanja plačilna lestvica ostane do 1. januarja.

New York, N. Y. — Odločitev zveznega sodnika Landisa, po kateri so se morale meze skoro vsem stavbinskim delavcem, izvzemki tesarjem in barvarjem, znižati za 10 do 35 odstotkov, ni imela po izjavi uradnikov Stavbinskega obrtnega sveta nikakega vpliva na meze stavbinskih delavcev v New Yorku. Plača na uro je za newyorškega zidarja po \$1.25 in za plekarske po \$1.12. Tako visoka je tudi meza za druge stavbinske delavce in ostane do 31. decembra t. l.

Landisova odločitev je naletela na velik odpor pri stavbinskih delavcih, posebno še valed tega, ker imajo podjetniki po nji pravico, uposliti tudi nemijske delavce, ako vidijo, da je za to potreba.

Sam Donely, tajnik Stavbinske delavske zveze v New Yorku, izjavlja, da je zveza povabila v juliju na konferenco Stavbinski obrtni svet, kjer se je delovalo za izražanje meze, da bo odgovarjala sedanjim razmeram, vendar svet ni pristal na to, ker so se temu zoperstavliali člani.

Tako ne more Landisova odločitev ničesar vplivati, toda gotovo je, da se bodo stavbinski podjetniki prizadevali na vse načine, da bi bila ta za njih ugodna odločitev uveljavljena tudi v New Yorku.

ZNIŽANJE ZA ČEVJARJE.

Worcester, Mass. — V delavnicah Crenon in Knight čevljarjske družbe so pričeli s krčenjem meze delavcem. Cene hočejo znižati na 20 odstotkov in če se jim bo posrečilo, bo prizadetih 900 udeležencev.

PRITOŽBE OZ NASILJENSKI ZAKON.

Washington, D. C. — Republikanec Isaac Siegel iz New Yorka, član kongresa, je v nekem pismu dvignil pritožbo proti naseljenjskemu zakonu, da je nepravilno, kakor se sedaj isti izvršuje v newyorškem pristanišču in na Ellis Islandu. Događa se, da se vkljub prošnjam starišev vrača doseple njih otroke nazaj v Evropo. On zahteva, da se priseljenec, ako je kvota za določeni mesec že doseglja zadostno višino, pusti na Ellis Islandu, ali pa naj se jih proti poročstvu pusti proste. Siegel pravi v pismu, da se ne bo, da predsednik ne bo tega dopuščal, da bi bil zakon, ki ima pravico ločiti družine. Nujno potrebno je, da predsednik kaj v tem pogledu ukrene, če hoče, da ostanemo pri tati ameriški tradiciji, to je z ljubečljubju.

BOGATA ZLATA POLJA V ALASKI ODKRITA.

Fairbanks, Alaska. — Najbogatejša najdba zlata je bila tekom 25 let pred kratkim v Wilbur Creek distriktu. Če se nahaja tam na tisoče rudarjev in prospektorjev iz vseh krajev Alaske. Vse je na poti proti novemu Eldorado.

"Fairbanks News" dobiha brzojavna in pismena poročila dnevno o vedno novih senzeicijah in najdbah v zlatega okraju. — Zlata dolina se nahaja le nekaj milj proč od Brooks in raziskovalci so že prišli, da pregledajo, kaj je na poročilih resnice.

NOV NAČRT ZA UVELJAVLJENJE 2.75-ODSTOTNEGA PIVA.

Washington, D. C. — Senator Calder je predložil načrt predsedniku Hardingu, ki naj bi sprejmenil zakon o pivu, da bi se lahko izdelovalo tudi 2.75-odstotno pivo. Calderjev predlog je, da bi

e poročal davek za pivo na \$5.00 od soda. S tem predlogom hoče finančnemu komiteju kot popravek za izboljšanje davčnega revizijskega predloga. Prohibicionisti bodo seveda planili na to predlogo in se zoperstavliali proti dovoljenju 2.75-odstotnega piva.

AMERIŠKA POMOŽNA AKCIJA V RUSIJI.

Riga, 14. sept. — Po preteku dveh tednov, odkar je prva pošiljatev ameriških živil odpotovala iz Rige proti Moskvi, so oskudniki Ameriške pomožne administracije v Rigi povsem zadovoljni z delom sovjetskih uradnikov, ki se trudijo, da živila čim prej dosežejo izstradane Ruse na volgskem ozemlju.

Kljub začasnim oviram vlad pomanjkanja tovornih železniških vagonov so Američani odpremili samo iz Rige 20.500 ton živil v Moskvo v prvih dveh tednih pomožne akcije. Ta vsota živil zadostuje za prehrano milijon otrok v treh tednih. Danes je priplulo v Rigo šest manjših parnikov z živil in več velikih parnikov je dospelo v Petrograd. Do danes ni nobene pritožbe, da bi kdo kradel ameriška živila, izvzemki par posod z mlekom, ki so izginile na postaji v Rigi.

USTRELJEN NA BEGU IZ KAZNILNICE.

Joliet, Ill. — Šest kazencev je v sredo naredilo poskus za beg iz tukajšnje državne kaznilnice. Preplezali so visok zid pod točo krogel, ki so padale nanje iz pušk stražnikov. Dvema se je posrečilo, da sta ušla neranjena. To sta Carlos Stepina in Edward Thorpe iz Chicaga. Skočila sta na tovorilni vlak in se odpeljala proti Chicagu. Najmanj sreče je imel Theodore Schiller, ki je obležal mrtev, trije drugi so pa bili težko ranjeni.

PRIZNANJE MEHIKE NAJČAR.

Washington, D. C. — Uradniki z državnega departmanta so obvestili Mehiko da še ni nič znanega o priznanju mehiške vlade in da ne odgovarjajo resnici vesti po mehiških listih o nekih pogajanjih za priznanje. Če bodo v kratkem pričeli s pogajanjmi, ni to državnemu departmantu še nič znanega.

Izjemna sodišča.

Berlin. — Državni justični minister je razglasil avgusta meseca v zbornici izjemna sodišča za odpravljena. S to odpravo je številno sodnikov brez službe in so menda edini, ki imajo zgubo, da so nepotrebna sodišča odpravljena.

Žrtve vojne.

Pariz. — Delegatje pred kratkim zborujočega kongresa vojnih invalidov, delavcev in kmetov v Parizu so sprejeli resolucijo, v kateri jemljejo na znanje potrebo stradalajočih Rusov in izražajo popolno solidarnost z ruskim narodom, kateremu bodo gromotno in moralno pomagali. Razven tega se resolucija peča z razoroženjem in je proti dobavljanju vojnega materijala. Poljski in Rumunji, kateri pod pritiskom francoske diplomacije udarili na Sovjetsko Rusijo.

Udeleženci kongresa so izjavili, da mora biti pretečena vojna, katere žrtve so oni, zadnja in da se bodo v slučaju ponovne mobilizacije v namen uveljavljanja vsemi močmi zoperstavliali.

ŽUPAN ODTAVLJEN RADI POPUSTLJIVOSTI.

Columbus, O. — Governor Davis je odstavil župana H. Athertona v Newarku radi neizpolnjevanja dolžnosti in radi popustljivosti. Obtožen je bil, da kljub temu, da se je dogladno o velikih nedopustnih igralnicah, ni ničesar ukrenil proti igralcem za visoke vsote.

Volilno pripravljane delavske stranke v Angliji.

London. — Volilna agitacija na Anglskem je že v polnem teku. Delavska stranka prireja po celi kraljevini okrajne shode, kjer se razpravlja o volitvi in pripravah za splošno volitev. 27. avgusta je bil velik shod severozapadne sekcije stranke v Carlisle. 8. oktobra bo velika skupščina v Manchesteru.

In 12. novembra v Liverpoolu. Tudi za Škotsko sta namenjeni dve veliki skupščini v Glasgowu in Edinburghu. Pri sedanjih volitvah se bo delavska stranka udeležila volitev skodaj v vseh volilnih okrožjih in si postavila lastne kandidate, tako bo lahko pregledno, koliko je moč delavske stranke v Angliji.

STAVKARJI RADI STRAŽENJA PRED TOVARNO OB-SOJENI.

New York. — Pred višjim sodiščem je bilo obsojenih 20 stavkarjev, ker so stali kot stavkovne straže pred tovarno Cortland Hat kompanije, na 60 dni zapora. Zatožila jih je kompanija. Sodnik Tompkins pa jih je oprostil pod pogojem, da vsako nadaljnjo straženje opuste. Stavka je pričela že maja meseca in podjetniki zahtevajo, da se ukor od sodnika Segerja izvde. Delavci, kateri vsi so v uniji pa nečijejo od svojih zahtev odnehati.

Francoski bodo nemške častnike sami sodili.

Paris. — Prejenci governor iz Metz general pl. Oven, general pl. Montgelas in generalni major Riedl vsi nekdanji poveljniki v nemški armadi bodo uljudno naprošeni, da pridejo pred vojno sodišče v Nancy na Francoskem k obravnavi.

Obtoženi bodo grozodejstev, kar poroča list Excelsior. Ako se ne bodo podali sami na sodišče, bodo obsojeni na kontumac. Ta novica je bila objavljena soglasno po dogovoru justičnega ministra pri zasedanju, ko je predlagal, da mora Francoska sama soditi te zločince.

Zahtevajo osvoboditev zaprtih radikalcev.

Berlin. — Depesha iz Wolfenega urada v Monakovem javlja, da je ljudska množica pred vladnim poslopjem demonstrirala za oprostitev vseh zaprtih radikalcev.

Leopold Salvator Habsburg, sin bivšega avstrijskega nadvojvode Leopolda Salvatorja, roj. v Zagrebu, poročen s hčerko bivšega podbana dr. Vladimira Nikolića, imenom Dagmar, je prišel iz Zagreba, kjer se je nahajal na posestvu Nikolića približno 1 mesec s soprogo in tantom, na Bled. Tam so ga izsledili detektivi ter ga privedli v Ljubljano, kjer je bil zaslišan skupno z dr. Nikolićem. Zadržala ga je policija pod strogim nadzorom in ga potem odpravila odgovornim potom v spremstvu policijskih organov skozi Maribor čez mejo v Avstrijo. Prišel je čez mejo s potnim listom na drugo ime in brez vizuma nakega zastopstva na Dunaju in naših obmejnih oblastev.

EDRUŽITVENA KONVENCIJA S. N. P. J. IN S. D. P. Z.

(Nadaljevanje s prve strani.) Sitter za poverilni odbor S. D. P. Z. Poroča o formalnih pomanjkljivostih delegata društev št. 123 in 145. Na pojasnila od strani br. Krena stavi br. Vodišek predlog, da se br. Kren sprejme kot delegat. Taka formalna pomanjkljivost je tudi pri delegatu št. 111 SDPZ. Brat Šetina predlaga, da se delegat prizna. Oba delegata se priznata.

Brat Vider poroča za poverilni odbor SNPJ in pravi, da so našli nekatere formalne pomanjkljivosti, toda br. gl. tajnik mu je sporočil, da so bili vsi pravilno izvoljeni in naznanjeni. Brat Barilar predlaga, da se vsi delegatje smatrajo pravilno izvoljenimi. Sprejeto.

Gl. tajnik SDPZ poroča, da je izvoljenih 40 delegatov in 12 je združevalnih in gl. odbornikov. Skupaj 52.

Gl. tajnik SNPJ poroča, da je izvoljenih 120 delegatov in 21 je združevalnih in odbornikov. Skupaj 141.

Brat predsednik konstatira, da je 193 pravomočnih glasov na konvenciji.

Prične zopet razprava o premetitvi zborovanja v drugo dvorano. Brat Francescini in Bratkovič priporočata Slovenski narodni dom v Collinwoodu, ker ni treba plačati najemnine.

Brat Blasko priporoča dvorano v bližini na Pet in petdeseti cesti. Plačati je treba od nje \$40 najemnine na dan.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Izhajep. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK: Predsednik Vincenz Calabar, 2687 So. Lawdale Ave., podpredsednik Anton Hrest, Box 140, Cannsburg, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bojništva odelka Paul Berger, gl. blagajnik John Vogrich, upravitelj glasila Filip Gaden.

POROTNI ODSEK: John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Sabenkar, Box 278, Barberton, Ohio, Jos. Radich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Smrah, 6308 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHOODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa. Anton Radich, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Green, Kans., za jugoslov. Leo Kukur, Box 344, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor: Matt Petrovič, predsednik, 897 E. 140th St., Collingwood, Ohio, Jakob Ambrosi, 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Peter Bernik, 3153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor: Vincenz Calabar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitelni odbor:

Predsedniki: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trteli, Box 181, Lawrence, Pa. Josko Oven, 343 Englewood, Detroit, Mich. Jos. Shuh, 1101 E. 53rd St., Cleveland, Ohio. Mary Udevit, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6208 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jaka Zverstah.

POZORI — Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvršiteljskega odbora in Jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VEZI Z BLAGAJNIRSKIM POSLJ se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvršiteljskem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prišli na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uradniški glasilu se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naslovljeni, oglašeni, naročeni in spili vse kar je v zvezi s glasilom Jednota, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Brat Podboj predlaga dvorano na Pet in petdeseti cesti. Brat Bratkovič predlaga, da se najame Slovenski narodni dom v Collinwoodu. Vname se širša debata, katere se udeležijo več bratov in sester.

Predsednik omeni, da predloga ne gre na glasovanje, dokler ni stavljen in rešen predlog, da se konvencija preseli iz te dvorane v drugo.

Brat Samec stavi predlog, da se konvencija preseli v drugo dvorano. Sestra Kristina Omahen stavi protipredlog, da konvencija dalje ostane v dvorani, v kateri je pričela zborovati. Sprejet predlog br. Sameca.

Glasuje se o protipredlogu br. Bratkoviča, da se konvencija preseli v Slovenski narodni dom v Collinwood. Oddanih je 25 glasov. Glasuje se o predlogu br. Podboja in predsednik konstatira, da je predlog sprejet z ogromno večino.

Na predlog br. Zavertnika se sprejme, da je časnikarjem dovoljen vstop v dvorano.

Dalje je bil sprejet predlog, da ima konvencija predsednik pravico, da odloči o vstopu vsake osebe, ki ni član SNPJ ali SDPZ. (Dalje prihodnjia).

IZRAVLJANJE LAKOTE ZA BOJ PROTI SOVJETOM.

(Nadaljevanje s prve strani.) laycem, da naj ostanejo v Ameriki, kajti čim več je brezposelnih tem boljše. Brezposelnost je najboljša šola za nezavedne delavce. Ampak kot prijatelj delavcev ne želimo, da trpe v brezposelnosti, zato pravim vsem mojim prijateljem v Ameriki, ki si žele prave svobode: Pridite v Rusijo!

SE NEKAJ LUČI NA STRAŠNE RAZMERE V W. VIRGINIJI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

vsa en miriš več. Toda Chafin ga ni ubil. Odpeljali so ga nazaj v ječo in dva dni pozneje Chafin veli izpustiti vse jetnike z ukazom, da se morejo v petnajstih minutah pobrati iz mesta.

Tisti dan so prišle zvezne čete.

Edini slovenski naravnoslovni zdravnik v Ameriki

Dr. Albert Jančič, N. D. D. C.,

naznanja, rojakom, da se je nastanil v Chicagu. Zdravi vse kronične bolezni brez operacij in medicine. Uporablja se solčne kurke, vode, manipulacija na hrbtiku in dihte.

32 N. State St., Soba št. 1301. Telefon: State 7793.

Ura od 9. jutnja do 12. popoldne.

GROZDJE

Ker mi je več new-yorkčanov naročilo, da jim preskrbim do brega grozdja, sem sklenil, da bom odpotilaj newyorksko in drugo grozdje tudi v druge naselbine.

Kdor torej hoče dobiti dobro newyorksko ali drugo grozdje po niski ceni, naj se takoj oglasi.

Rabim nanesljive posameznike ali tvrdke za zastopnike po raznih naselbinah.

JOSEPH VOGRIC

180 Tenth Ave., New York City

Telefon: Chicago 9086.

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal L. R. Tomić. Poslovenil Stefan Knaus.

(Dalje.)

Na glasno komando Damjaničev je krenil oddelek sto konjenikov kakor prednja straža proti Božjakovini. Ljudstvo in vojski so zaklicali gromovit: Vivat! Usodni trenutek je prišel. Stanovska vojska je krenila proti upornim kmetom, in gotovo se bodo v kratkem času pokorile kmečke butice.

Takoj na to je krenila na pot tudi ostala vojska, peši in konjeniki. Na čelu je jahal sam viceban s svojim spremetvom. Sedel je nekam zadovoljno na svoji ognjeni kobili in vsak hip je po vojaško odzdravljaj množici, ki mu je navdušeno klicala: "Vivat vicebanus!"

Četa konjenikov je zaključila dolgo vrsto vojske, katero je spremljal velik del meščanstva in plemstva na konjih dobro uro hoda iz Zagreba. V svobodnem mestu sta zopet nastala mir in tišina. Čeprav je krenil viceban proti kmetom, vendar je trebalo biti opreznimi pa so ravno tako še naprej stražili meščani ob mestnih vratih, na stolpih ter na zidovju pri ogromnih starih topovih, v katere je še največ zaupalo neuko ljudstvo.

Z žalostjo v srečo se je vrnila Gita domov. Vse je bilo pusto in žalostno, da jej je skoro vsaki hip sililo na jok. Pri večerji ni mogla ničesar okusiti; šla je v svojo sobo, se naslonila na okno, pa opazovala zamišljeno sijajno mesečino.

Medtem sta njeni hčerki odšli k počitku, pa tudi deklici nista mogli zaspiti, čeprav je bila Jelena ugasnila luč. Čulo se je, kako sta se nemirno preobračali po postelji.

"Magdalena", se je oglašila naenkrat Jelena.

"Kaj je!" se je odzvala mala, ki je komaj čakala, da bi mogla s kom klepetati.

"Ne bodi tako glasna," jo je opomnila Jelena. "Nekaj ti hočem povedati, česar ne smeš pripovedovati nikomur."

"Ne bom, kar povej!"

"Damjanič je zlo lep človek!" je rekla Jelena.

"Hm! Tudi mami ugaja!" je pristavila Magdalena zvit.

"Misliš?"

"Saj vidiš, kako je žalostna, ko je odšla!"

"Čuj, Magdalena! Tudi meni ugaja!"

"Meni pa ne izgleda kakor kak pajac v oni rudeči obleki," je rekla Magdalena ter se obrnila k steni.

Jelena je obmolnila in še dolgo časa ni mogla zaspiti, vedno misleč na moža, ki jej je najbol ugajal izmed vseh možkih.

VII.

Stanovska vojska je prišla kasno v noč v Božjakovino. Viceban je oprezno vodil vojsko ter je med potjo vedno izpraševal o gibanju upornikov. Povedali so mu, da se kmetje namerakoli Bisaga, a na to iti na sam Zagreb.

Vsa sreča je bila, da se po zadnjem doževju vajo združiti z Radovičevimi četo, ki je plenila onarastla Lonja in njeni dotoki ter se razlili po gozdih in poljih in zabranili upornim kmetom pot v Zagreb. Dotlej je imel viceban časa, da je s hitrostjo spravil vojsko po konci in si zagotovil pomoč banovih polkov. Da ne bi bil storil tega, bi bili kmetje združeni z Vladi, zavzeli Zagreb in hudo bi se godilo meščanom svobodnega mesta, ker so vedno držali s plemiči. Ko je viceban dospel v Božjakovino, je dal odpreti poslopje grofa Draškovića, ki so bila prazna, ker so njihovi gospodarji pobegnili v Zagreb v najhujši naglici.

Stari oskrbnik je veselo pozdravil vicebana, ki je iskal prenočišča v grofovem gradu.

"Kje je podžupan Petković?" je vprašal viceban oskrbnika. "Mislim, da ga dobim tu."

"Bil je tu, ali večeraj je krenil s svojimi ljudmi dalje, da poišče kmete," je odgovoril oskrbnik.

"In kje so kmetje, kam je krenil podžupan?" je vprašal viceban ježno.

"Ne vem, vaša milost," je odgovoril oskrbnik, ki ni vedel, zakaj se viceban jezi. "Zdi se mi, da je krenil v Stanič, na posestvo gospoda Matlekovića, kamor nameravajo kmetje."

Viceban je izustil potihem grdo kletev.

"Hej, Krčelič, domine Krčelič!" je zaklical viceban, iskaje s očmi okoli sebe.

Pred vicebana je stopil mlad advokat v častniški obleki konjenikov.

"Zapoveduje vaša milost!"

"Vzemite seboj petdeset konjenikov in poiščite mi podžupana Petkovića. Pravijo, da je v Staniču, na posestvu kapetana Matlekovića. Recite mu, da mora takoj priti semkaj. Če ne bo hotel, rabite silo! Ali ste me dobro razumeli?"

"Da, vaša milost!" je odgovoril Krčelič ter se odaljšal, da takoj izpolni vicebanovo povelje.

Medtem se je vojska porazdelila pa hišah in po poslopjih, večina je pa legla pod šotore, okrog katerih so goreli stražni ognji.

V gradu so poseli gospodje častniki, z vicebanom na čelu, k bogati naročeni večerji, pri kateri so se zelo dobro zabavali. Grofov oskrbnik je dobil še prejšnji dan naročilo, da pridejo še noč častniki stanovske vojske z gospodom vicebanom, pa se je pobrigal za dobro večerjo, kar ravno ni bilo lahka stvar, ker je bilo odnošeno iz grada vse, kar je bilo za živje; pušeno je bilo samo toliko, da je mogel oskrbnik živeti s svojo družino.

No predno so častniki poseli k mizi, je izvele viceban iz napravnega čepa polo in je, zroč vanjo, spregovoril zbranim plemiči:

"Vsaka vojska mora imeti svoje poveljnike, pa tudi naša vojska ne more biti brez njih. Zato imenujem kakor vodje vse vojske in postavljam naši vojski te-le poveljnike: gospoda podžupana

Josipa Rafaja podpolkovnika pehote, gospoda asessora judicijarne tabule Jurija Jelaniča podpolkovnika konjenice, gospoda beležnika iste tabule Nikolaja Škrleca svojim adjutantom, a gospoda Petra Špišića vojnim avditorjem."

Karven teh je še viceban imenoval kakih deset kapitanov in ravno toliko nižjih častnikov.

Imenovani gospodje častniki niso ni sami mnogo verjeli v te nove svoje časti, ali vendar so hvaležno vsprejemli imenovanja ter se ravnali po njih. Trebalo je v vojski discipline in pokorščine. Gospod viceban je bil za poveljnika, čeprav se ni tako nazival.

Glas o tem vicebanovem činu se je že drugi dan razširil po Zagrebu in govorilo se je marsikaj o temzi Tisti, ki so se razumeli, so trdili, da viceban nima po nobenem zakonu pravice do imenovanja častnikov vojske. To pravo, so govorili, spada med "jura majestatica", katero je pa viceban kršil.

Take glasove so posebno širili ljudje, ki so bili vicebanovi nasprotniki, da so mu delali ne prilike ter ga črnili pri dvoru.

Drugi so zopet jemali vso stvar za smešno ter so govorili, da se je viceban odšel igrat vojske, da se imenovanja njegovih častnikov ne more jemati za resno, ker nimajo častniških "patentov", niti častniške plače, in kdo more brez tega smatrati koga za častnika?

Čeprav so imeli prav oni, ki so tako sodili o imenovanju častnikov, so se vendar člani bojnege odseka prestrašili, ko so izvedeli za to drzovitost vicebana Raucha. Viceban pa je mislil: "Še vi tam gori na Dunaju ne marate za nas, ko nam preti nevarnost od kmetov, in od vas zastoj! Še čemo pomoči, potem pa: kje imate pravico prigrizati našim, s katerim se mi branimo!"

V konferenci, ki je bila v škofovi palači pod predsedstvom vicebanom, so sklenili, da je pisati na Dunaj kraljevi radi pomoči, a že se je vedelo v naprej, da po stari navadi z Dunaja ne pride pomoč.

Zato se viceban ni zmenil, ko so mu kasneje iz stanovskega direktorija prijateljsko in zaupno naznanili, kakšni glasovi se širijo po deželi in preko mej radi imenovanj v vojski proti upornim kmetom.

Ako bi ga z Dunaja, ali pa ban poklical na odgovor, bi že vedel, kako bi se moral opravičiti, da ne ostane dolžan nikomur.

Imenovani častniki, ki so z vicebanom spali v gradu, so bili naslednjega dne predstavljeni četam, ki so morale prisesti, da se bodo do zadnje kaplje, krvi borile za svobodo in pravice stanov, da bodo zveste in pokorne svojim poveljnikom v tej vojski.

Plemiči in prostaki, ki so služili v tej vojski, so čutili, da pri teh ceremonijah prehaja vojaški duh v njihove vrste, in imeli so se sedaj za enokopravne s cesarsko vojsko.

Zapriseganje vojakov se je vršilo ravno takrat, ko je bil viceban opozorjen, da se vrača podžupan Petković. Rauch je stisnil obrvi in namršil čelo, da tem jeznejše vsprejemlje človeka, ki se je drznil delati na svojo roko in brez njegove vednosti.

Proti gradu je jahala precejšnja četa konjenikov. Najprej je jezdit Krčelič, ki ga je bil poslal viceban po podžupana, a na to Petković in Matleković na čelu Erdoedyjevih konjenikov, ki so pred seboj gnali kakih dvajset njetih kmetov, zvezanih z dolgo vrvo, katere konec je držal eden konjenikov.

Ujeti uporniki so izgledali ubogo, da si človek ne more napraviti žalostnejše slike. Bosi in gologlavi, v samih srajcah, so korakali po globokem zimskem blatu na pol zmrazjeni od mraza.

Hrup zadovoljstva je bilo čuti po vojski ko so zagledali prve ujetnike. Tudi vicebana je obšlo enako čustvo in njegovo lice se je zvedrilo, ko je prihajal Petković na konju predenj, pa mu pokorno javil, da je njegova četa pri Staniču razbila upornike, od katerih jih je deset obležalo na mestu, velik del zbežal v gozd, a tih dvajset, ki jih daruje vicebanu, da je vjel.

Vicebanu se je sree popolnoma pomirilo. Teh dvajset njetnikov pošlje še danes v Zagreb, kjer se bodo čudili, kako kratak račun dela on z uporniki. Petković je zaslužil pohvalo, ker je delal tako hitro in oprezno, a te hvale mu viceban ni izrekel, ker je delal protizakonito, in moglo bi se zgoditi, da bi ga kmetje pobili z njegovimi vojniki, ali pa vjeli. Kakšna nesreča in sramota bi bila za plemstvo!

Viceban se je odločil, da bo blago in po milosti postopal s Petkovičem.

"A prosim vas, dragi prijatelj," je pričel viceban z glasom, v katerem ni bilo sledi kake jezi. "Kako ste vendar mogli iti brez mojega dovoljenja, ne da bi komu povedali kako besedo? Če bi vsakdo delal po svoji glavi, bi bili kmetje kmalu z nami gotovi. Pomislite samo, če bi vas potokli pri Staniču, kako bi jim vzrastel greben in še drugi, ki so sedaj mirni, bi se uprli. Pa ta sramota! Prosim vas, da ne delate nič na svojo roko v vojski, kateri zapovedujem jaz. V njej imate mesto vi kakor konjeniki, a gospod Nikolaj Matleković pehotni major, in sedaj prosim gospoda, da zavzamete svoje mesto."

Nova majorja sta se zahvalila vicebanu ter sta bila srečna, da se je vsa stvar tako ugodno sedla, ker čula sta od Krčeliča v Staniču, da je viceban besnel in da je nameraval sam iti nadnje, če bi se bila protivila.

Okoli vjetih kmetov se je bilo medtem zbralo precejšnje število vojakov in častnikov, ki so prezirljivo gledali na te reveže, zasmehovali, psovali, pljuvali ter jih stražili z kaznimi, ki ji čkajo v Zagrebu.

"Kaj ne, neumni kmetje, sedaj vam je lepše, ko ste privezani na vrh kakor lovski psi!" se je rogaj podložnik kaplota upornikom, ki so samo tiho gledali pred-se in trepetali od mraza.

"Se lepše jim bo," pristavil plemič iz Turopolja, "ko jih bodo vlekli po vrvi v nebo."

"Ali kadar jih bodo privezavali na kolo," se je oglašil nek drug vojak.

(Dalje prihodnjik.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

DRUGO PISMO IZ MARIBORA.

Tokrat sem imel srečo. Kakor sem že zadnjič pisal, sem spal slabo, ker se niso v veljavi naredbe iz Devete dežele. Ali je mogoče že kdo izmed vas našel izhod iz kraljestva Alkohola? Veste, slabo spati zaradi veseljačenja drugih, mora spraviti človeka v slabo voljo. Tako sem šel po Aleksandrovi cesti h Goetzu, pa ne mislite mogoče na vr. Naznanjen je bil naš šod, govoril bo naš Kristan.

Dolgo ga že nisem vedel. Spominjam se ga še izza one dobe, ko je bila še naša ideja v povojih, ko so jo poznali le maloštevilni, ker peza življenja še ni tako silila k premišljanju.

Dolgi lasje, dolga brada, umetniška kravata, živahne kretnje, bliski v očeh, navdušeno pritrjevanje. To so utisi ki so mi ostali od takrat, ko sem ga slišal še v onih dvanajstih časih. Pravili so mi, da je sedaj drugačen: gladko obrt, bolj umeren itd. S takimi mislimi sem si krajšal pot. Pet minut pred deseto sem stopil v dvorano. Polna občinstva! Moja slaba volja je v hipu minila. Brez velike reklame napolniti tako dvorano? Ali je to storila ideja? ali radovednost? organizacija? ali mogoče ime "Ethin"? Takoj sem videl odgovor. Ti resni obrtari, to mirno, zavestno čakanje, to preprosto ljudstvo, ki mu je delo vklesano v obrazu, v očeh, na ustnih, na dlani, ni prišlo zaradi radovednosti. Tako ponosno miren je človek samo pri delu. Na delo so prišli, ideja je, ki jih je pripeljala sem vse: stare moše, osi, vele pri stroji, mladeniče, ki jim žari ideja iz ponosnega očesa, žene iz ljudstva, matere in tudi one, ki šele bodo. Lepo število je teh, veselo znamenje za rod, ki pride za nami. Iskal sem po dvorani tudi duševne delavce, one, ki jim duševno delo ne zariše tako ostrih, tako krepkih potez v lice, e, bore malo sem jih videl. Mogoče jih je bilo več na galeriji, tako daleč nisem mogel razločiti (imam precej slabotne oči). Duševni proletarijat je torej slabo zastopan? Čudno! On, ki bi mogel prvi izpregledati, spoznava — zadnji. Čudna so pota božje previdnosti!

S težavo sem dobil še sedež v drugi vrsti. Hotel sem biti spredej, da slišim in — vidim. Od vseh strani so prihajali odlomki razgovorov: Ob desetih pride z vlakom! Ali ga poznate! Ste ga že slišali govoriti? To jim je pravil v Belgradu! Tudi nemške glasove sem čul, vse v najlepši slogi, naravnost v tovarištvu. Tu pač ninarodnostnega nasprotstva. Znašli so se v skupnem boju ne za medsebojno pobijanje, ampak za pravico. Gotovo je med njimi ljudi, ki so bili še pred nedavnim časom naši narodni nasprotniki. Nova doba je podrla tisto izmetnično zgradbo, ki so jo zgradili nemški kapitalisti na našem telesu. Preplakali so našega delavca, našega kmeta, našega obrtnika, opijanili ga v nemškem šovinizmu, otrovali — posebno omladino — s strupom mržnje in sovraštva do vsega slovenskega; ko pa je tisti kapitalistični svet izgubil s prevratom vso svojo moč, je o-mamljeni mogel priti polagoma iz omotece. Na milost in nemilost izročeno sedaj šovinistični buržoaziji slovenske narodnosti, ki nikakor ni razumela njegovega narodnostnega razpoloženja, ampak hotela kar s kolom preobrniti vse pomenečene v Slovence, je iskalo to ljudstvo zavetja v stranki, ki je menda edina pravična tudi v narodnostnem vprašanju. In ta stranka je razumela njihov položaj, sprejela jih je seveda kot prave proletarce, in danes vidimo uspeh: organizirani v stranki so se že otresli vsega narodnega šovinizma, lojtni državljani so, ki se neustrašeno borijo ramo ob ramo s svojimi slovenskimi sodrugami.

Tako je tu. Če bi bilo po Koroskem tudi tako, bi bila danes Koroska — naša. Borovlje so odločili pri plebiscitu. Tam se je delavstvo izreklo proti nam, zakaj? Ena, takrat vladajoča, stranka je vzela vso plebiscitno akcijo v zakup, metala drugim strankam — posebno naši — polena pod noge. Tako je bilo naši stranki nemogoče nuditi koroskim sodrugom zadostno zavetje, obrnili so se za to od nas naslonili drugam in — Koroska je šla ... Po toči zvonijo

ti ne pomagaj. Dobro pa je, če to obdržimo v spominu: na sedem let, pravijo, vse prav pride. Tudi bo mogoče potem kdo drugače sodel našo poslanstvo tu na severu.

Pa zašel sem predaleč. Takoj po deseti uri je bil šod odprt, govoril je sodrug Goluh. Poznamo ga kot temperamentnega govornika, ki še se ogreje, kakor vulkan brnha skale in lavo da se vae vda njegovi sili. Toda naenkrat je zasumelo po dvorani! ... On je tu!

Lahkotno je preskočil precejšnjo višino na predsedstveno tribuno, čil, krepak še vedno, kakor osemnajstletni fant. Neprisiljeno, kakor doma v sobi je sedel za mizo in pogledal po dvorani. ... Par trenutkov nato je že dobil besedo.

Vstal je, vitez, raven kakor sveča, eleganten, gladko obrt, prav kratko prestrižene brke; z desnico je potegnil preko dolgih črnih las, levica se je zarila v žep.

Pogledal je po dvorani. Ta pogled! Te oči! Kdor jih je videl enkrat, jih ne pozabi več! Ponosno je to oko, kakor oko orla, če gleda svoje mladiče, ki spreletavajo. Da, vsi ti so tvoji, ti si jim bil in si jim še vodnik.

Začel je govoriti. Jasno razločno, kakor jeklene so zvenele besede. Nobena odveč, nobena premalo, mirno je govoril, kakor se pogovarja z brati. V dvorani tišina, da bi se slišalo pasti šivanko.

In prišel je ogenj. Ni hitel z besedami. Pač so nekoliko hitreje padale kakor trgal obleko z vladajočih strank, ogenj je začel v očeh.

Nisem si skoro upal dihati, in ko je prenehal, sem pozabil ploskati. ... obsedel sem nem.

Ne čudim se tvojemu uspehu; tvoje besede so tako preroke, brez vsake nakita, ne iščeš efekta, s patosom, z nizkotnim smejanjem nasprotnika, ne, tvoj boj je odkrit, poveš mu, kar misliš o njem, ne zamoliš niti njegovih zaslug, gentlemen ... In če vili položaj na jezik besede, ki mogoče žgo in pečejo, budijo veselost ali jezo, učinkujejo na naš zavest, to, a žaljo ne ... Mirabeau ...

Resni obrazov so zapuščali zborovalni dvorano. Ni bilo onega smešnega navdušenja, ki se razblini v par trenutkih v prazen nič, da ostane velika praznina v glavah in v srcu. Ni bilo zaripljenih, vahičenih obrazov, pač pa obrazov samozvestnih, odločnih, jasnih čel in oči, ki gledajo na cilj, ki so ravnokar dobile novih sil, novih misli za trnjevo pot v lepšo bodočnost.

Ne poveljujem osebe, te navede v naših vrstah ni. Mi, ki stremimo za enakostjo, ne smemo poznati osebnega kulta. Nas vodi ideja, priznati pa moramo veliki pomen osebnosti kot nosilca ideje. Ideja brez nosilcev je mrtva.

In če sem napisal mogoče kakšen stavek (ki njemu, nosilec ideje, ne bo všeč — vem, on tudi sovraži osebni kult — naj bo prepričan, da sem ga napisal ne njemu v slavo, ampak v razumevanje njegovih uspehov. Izbral sem si zato ravno sedaj ugoden čas, ko je odstopal v Ameriko ter me ne more prijeti za nesa. Do svoje vrnitve bo pa, upam, pozabil, saj nima časa misliti nase.

Pri občinskih volitvah v Belgrad, ki so se ponovno (velik razveljavljenih prvih) vršile 11. avg. so dobili demokrati 65 glasov (5 mapdatov), obrtniki 44 (sta 47 (44), klerikalna 31 (2) in soc. demokrati 55 (5).

Mrtva roka. Ministrstvo na vero je sestavilo posebno komisijo, ki bo proučevala agrarno vprašanje z ozirom na cerkevno premoženje.

Arrestacije se nadaljujejo. Belgrajska policija je aretirala tri komunistične dijake, ki so bili v zvezi z Gagliardiem. Arretirani so bili na podlagi priznanja onega, izmed Gagliardijevih kurjev, ki je večkrat prinesel T. K. Kaporoviču zaupna pisma Gagliardijska. Gagliardi je finančiral mnogo komunističnih agentov, ki jim je nakazoval redne mesečne plače.

V Studencih pri Mariboru so razveljavljeni komunistični občinski mandati in bodo v kratkem dopolnjeni volitve.

Preki sod v Baraniji. — Medžari so ob zasedbi Baje in Baranje proglasili preki sod, da bodo lažje in brez sodne obravnave lahko morili zavedno delavno ljudstvo, ki noče biti kužek raznim "krščanskim" škofom.

Francoski komunisti proti priganjanju komunistov v Jugoslaviji. "Rude Pravo" poroča, da je izvrševalni odbor francoske komunistične stranke sklenil opozoriti francoski proletarijat na teroristično politiko balkanskih in podomavskih držav proti komunistični stranki. Izvrševalni odbor se izraza solidarnim s komunisti podomavskih in balkanskih dežel in nalaga mednarodnemu stranknemu tajništvu nalogo, da zbore vse dokumente o belom terorju v teh deželah in da jih predloži francoskemu proletarijatu.

Nov monster-proces. Dne 25. avg. je v Zagrebu pričela sodna razprava proti 105 kmetom iz dogoselnega okrožja na Hrvaškem. Kmetje so obtoženi, da so se "22. septembra 1920, po predhodnem dogovoru zbrali, oborožili se vojaškimi puškami in navadnimi puškami, samokresi, sekirami, težnimi vilami in palicami v svojo, da prično revolucijo, preprečijo zigosanje in rekviriranje vline, da seljstvo prevzame svoje roke občinsko in okrožno upravo", kakor se glasi obtožnica. Med obtožbeni se nahaja tudi radičevski poslanec Srbovič, ki se neprestano nahaja po zaporih ... navzlic poslanski imuniteti ...

POSESTVO NA PRODAJ.

Proda se 7 sobna hiša, ena stavbina kota, 2 in 1/4 akra zemlje. Dalje se proda ena krava, 30 kokoši, in 3 tone sena. Hiša stoji pri glavni cesti in v hiši je plin za razsvetljavo in kuhinje. V kuhinji je deževna voda, pitna voda pa pri hiši. Veliki hlevi za kokoši, za kravo in prostor za seno. Ugodna prilika za premožnejše, ker se lahko k več premožnejšim delat. Za daljša pojasnila se obrnite osebno ali pisмено na:

ANTON KNAUS.

R. R. 1, Venetia, Pa. (Washington Co.) (Adv.)

POTREBUJE

se žena ali dekle za navadno hišna dela. Dober dom in dobra plača. Pokličite Local 1597-R Bell Phone. Vprašajte za Mrs. Altman, Pittsburgh, Pa.

Pozor Slovenci!

V tukajšnji slovenski mesnici se potrebuje enega izkušenega mesarskega delavca, ki mora biti nekoliko večje angleškega govora in ki je samec. Plača po dogovoru. Vse podrobnosti se izvejo ustmeno ali pisмено pri:

JOHN JURKOSHEK.

Box 68, Maynard, Ohio.

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, kvas, dodatke in vse druge potrebščine. Pokušajte se preprčati, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi slabele, steklenice in razni lonci, itd.

Mi vam dostavimo navodila po pošti, točno v vsi kraji. Grozovnja, sluhčarjenje in v podjalne telefoniranje damo primerno post pri vaših naročilih. Prite informacije na:

FRANK OGLAR.

6401 Superior Ave., Cleveland, O.